<https://doi.org/10.31470/2706-7904-2021-16-165-169>

**ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ІНДИКАТОРИ НЕРЕФЛЕКСИВНИХ
Я-ТЕКСТІВ СТУДЕНТІВ-ПСИХОЛОГІВ**

*Psycholinguistic Indicators of Non-Reflexive Self-Texts of
Students-Psychologists*

Liudmyla Krupelnytska

Dr. Sc. in Psychology, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
krlyuda@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0594-2369>

Tetiana Kudrina

Ph.D. in Psychology, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
mikhajlenko.tatiana@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-8553-2457>

Abstract

Psycholinguistic indicators of non-reflexive self-texts of students-civilian psychologists' and students-military psychologists' groups as well as male and female parts of groups are determined. These texts are characterized by variability in the total number of words with a higher number of them and a higher frequency of using the pronoun "I" and a higher index of logical coherence in students-military psychologists. Five thematic blocks and imaginative associations inside of them have been singled out using content analysis: reflective person, person in development and search, person in trials and psychological problems, positive person, and social person represented unevenly in the sample groups. Metalogical means of imaginative associations expression prevail in texts of students-psychologists. They are presented differently in thematic blocks of different groups.

Keywords: *non-reflexive self-texts, students-psychologists, psycholinguistic indicators, imaginative associations, metalogical and autological means of verbalization.*

**Вступ
Introduction**

Мовленнєва діяльність людини знаходить своє відображення у тексті. Особливим різновидом текстів є нерефлексивний я-текст, який специфікований нерефлексивною вербалізацією я-концепту. Для такого тексту характерна

метафорична об'єктивація образної та емотивної складових концепту (Луньова, 2015). Нерефлексивні я-тексти фіксують різновид зовнішньої мови, який більшою мірою, у порівнянні з мовою рефлексивних текстів, несе у собі відбиток переходу від редукованої фази до фази внутрішнього промовляння (Куликова & Салмина, 2019: 52-57). *Нерефлексивний я-текст* можемо визначити як текст, створення якого відбувається переважно в редукованій фазі внутрішнього мовлення з вербалізацією я-концепту за відносно незначною участю рефлексивних процесів.

Метою дослідження є встановлення та аналіз психолінгвістичних індикаторів нерефлексивних я-текстів студентів-психологів.

Методи та методики дослідження *Methods and Techniques of the Research*

У дослідженні використано авторську методику «Нерефлексивний Я-текст; застосовано квалітативний та квантитативний аналіз текстів. Для аналізу змісту текстів використовувався метод контент-аналізу. Підрахування у текстах медіан та частотного розподілу загальної кількості слів, кількості дієслів, прикметників, іменників, частоти вживання займенника «Я», індексу логічної зв'язності дало можливість отримати інформацію про основні психолінгвістичні параметри текстів. Вирахувано психолінгвістичні коефіцієнти Трейгера (КТ); визначеності дії (КВД); агресивності (КА). Описові статистики та U – критерій Манна-Уїтні вираховувались за допомогою пакета статистичних програм SPSS Statistics 26.

Досліджувані отримували завдання спочатку «нерефлексивно», тобто не вдаючись до аналізу, намалювати образ, який, на їх думку, відбиває їх особистість, а після цього розвинути ідею цього образу у невеличкому тексті, який має бути написаний без опори на раціонально-рефлексивні уміння, мовні стандарти та норми, у своєму індивідуальному мовному стилі, на кшталт гранично персоналізованого білого вірша, у якому будуть передаватись відчуття та інтуїції стосовно образу, який намальовано.

Результати *Results*

У дослідженні взяли участь 85 студентів КНУ імені Тараса Шевченка. На завершальному етапі аналізу опрацьовувались тексти 79 студентів; з них 49 – цивільні психологи (ЦП): 39 – чоловіки, 10 – жінки; 30 – військові психологи (ВП): 22 – чоловіки, 8 – жінки. Середній вік досліджуваних – 21,9.

Вирахувані психолінгвістичні показники наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Психолінгвістичні показники в неререфлексивних я-текстах

Показник	Min ЦП	Max ЦП	Me ЦП	Min ВП	Max ВП	Me ВП	Манна-Уїтні
N слів	7,00	193,00	42,00	25,00	243,00	54,0	-2,081*
N дієслів	0,00	38,00	8,00	4,00	64,00	9,00	-1,544
N прикметників	0,00	12,00	3,00	0,00	15,00	4,50	-0,949
N іменників	0,00	49,00	7,00	2,00	41,00	10,50	-1,204
Кількість Я	0,00	9,00	0,00	0,00	15,00	4,00	-3,547**
Я / N слів	0,00	0,20	0,00	0,00	0,13	0,07	-3,203**
Лог. зв'язності	0,00	3,00	0,78	0,27	2,67	1,11	-2,588**
Трейгера	0,00	8,50	2,50	1,00	18,00	2,00	-0,732
КВД	0,00	18,00	0,83	0,36	4,00	1,06	-1,531
КА	0,00	0,43	0,18	0,09	0,27	0,18	-0,025

Примітка. Тут і надалі $p < 0,05$ позначено *, $p < 0,01$ – **

Як бачимо з табл. 1, група ВП відрізняється від групи ЦП за загальною кількістю слів. У обох групах завищений показник коефіцієнта Трейгера, що, очевидно, відбиває емоційну значущість текстів для їх авторів. За частотою вживання займенника «Я» та за відношенням частоти його вживання до загальної кількості слів отримано розбіжності. Зазначимо також більшу різноманітність «Я-висловлювань» у групі ЦП: з використанням займенників другої особи «ти», «ви» та займенників третьої особи однини «він», «вона», з формулюванням речення без вживання будь-яких займенників, але з імпліцитно-семантичною представленистю «Я». Показник логічної зв'язності у групі ВП дещо вищий нормативного. Велика кількість службових слів по відношенню до кількості речень є психолінгвістичними ознаками орієнтованості на відповідність мовленнєвої поведінки зовнішнім вимогам та правилам.

Між чоловічими частинами груп виявлено розбіжності за частотою вживання займенника «Я» ($U = -2,376^*$). Між чоловічою та жіночою частинами всієї вибірки виявлено розбіжності також за частотою «Я» та за співвідношенням «Я» до загальної кількості слів ($-2,855^{**}$ та $-2,857^{**}$), тобто інтерпретація щодо вживання займенника «Я» має стосуватися лише чоловічої частини вибірки.

За допомогою контент-аналізу у масиві текстів виокремлено 132 теми (95 тем у групі ЦП та 57 тем у групі ВП). Залежно від аспекту, який був представлений у тій чи іншій темі, її відносили до однієї з 35 категорій, об'єднання яких утворило 5 тематичних блоків: *Рефлексивна людина* (переважає більше, ніж у 2 рази, у ЦП), *Людина у розвитку та пошуку* (представлений найбільше в обох групах), *Людина у випробуваннях та психологічних проблемах*; *Позитивна людина та Соціальна людина* (переважає більше, ніж у 5 разів, у ВП).

У табл. 2 наведено дані щодо вербалізації образів у різних групах.

Таблиця 2

Автологічні та металогічні образи у групах ЦП та ВП

Тематичний блок	% образів		N автологічних: N металогічних (ЦП)	N автологічних: N металогічних (ВП)
	ЦП (у%)	ВП (у %)		
Рефлексивна людина	30.00	10.00	2 : 13	1 : 2
Людина у розвитку та пошуку	38.00	26.66	2 : 17	3 : 5
Людина у випробуваннях та проблемах	14.00	16.66	2 : 5	1 : 4
Позитивна людина	14.00	26.66	0 : 7	0 : 8
Соціальна людина	4.00	20.00	0 : 2	1 : 5
Загалом	100	100	6 : 44 (1 : 7,3)	6 : 24 (1 : 4)

У нерелексивних текстах обох груп переважають металогічні засоби передавання образних асоціацій, при цьому у групі ЦП у відносному вираженні металогічні засоби переважають більшою мірою, у порівнянні з ВП.

Висновки *Conclusions*

Група ЦП вирізняється більшою різноманітністю Я-висловлювань та меншою їх орієнтованістю на соціальну нормативність. Порівняння значень психолінгвістичних показників у групах вибірки та у жіночих та чоловічих частинах груп засвідчують психолінгвістичну різноманітність жіночої та чоловічої частин групи ВП: жіноча частина ВП більше подібна до групи ЦП, ніж до чоловічої частини групи ВП.

За допомогою контент-аналізу виявлено 5 тематичних блоків та розкрито їх образно-асоціативний зміст. Найбільш представленим в обох групах є тематичний блок *Людина у розвитку та пошуку*. Блок *Рефлексивна людина* представлений більше у групі ЦП, а *Соціальна людина* – у ВП. Дослідження аспекту вербалізації образів у нерелексивних Я-текстах дозволило висунути гіпотезу про зв'язок вербалізації образів/продукування тем з легкістю/важкістю процесу асоціювання та перебігу редукованої фази внутрішнього мовлення. У нерелексивних Я-текстах студентів-психологів переважають металогічні засоби вираження образних асоціацій при більшій їх представленості у групі ЦП. Найвищий рівень металогічної вербалізації образів у групі ЦП спостерігається у межах тематичних блоків *Рефлексивна людина* і *Людина у розвитку*; у групі ВП – в межах блоку *Позитивна людина*.

Література *References*

- Куликова, И.С., & Салмина, Д.В. (2019). *Введение в языкознание* (В 2-х ч.). (Часть 2). Москва: Издательство Юрайт.
- Луньова, Т.В. (2015). Концепт КОРАБЛЕГИБЕЛЬ в есе Джона Фаулза “Shipwreck”: нереклексивний і рефлексивний аспекти. *Science and Education a New Dimension. Philology*, 3(16), 58-61.